

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

(Із Закону України «Про охорону праці»)

Організація і ведення роботи з охорони праці у навчальних закладах

I. Законодавство у Україні про охорону праці

Конституція України:

Стаття 27. «Кожна людина має невід'ємне право на життя.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.»

Стаття 68. Кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей.

Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.

Закон України «Про освіту»:

Стаття 51. п.1. Вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, клінічні ординатори, аспіранти, докторанти відповідно мають гарантоване державою право на:

- безпечні і нешкідливі умови навчання та праці.

Стаття 57. п.1. Держава забезпечує педагогічним та науково-педагогічним працівникам:

- належні умови праці, побуту, відпочинку, медичне обслуговування.

Закон України «Про загальну середню освіту»:

Стаття 22. п.1. Загальноосвітній навчальний заклад забезпечує безпечні та нешкідливі умови навчання, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формує гігієнічні навички та засади здорового способу життя учнів (вихованців).

Закон України «Про охорону праці»

Стаття 43. За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Закон України "Про Цивільну оборону України"

Частина перша преамбули

"Кожен має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, пожеж, стихійного лиха та на вимогу гарантій забезпечення реалізації цього права від Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування".

Кодекс законів про працю України

Стаття 29. **Обов'язок власника або уповноваженого ним органу проінструктувати працівника і визначити йому робоче місце.**

До початку роботи за укладеним трудовим договором власник або уповноважений ним орган зобов'язаний:

1) роз'яснити працівникові його права і обов'язки та проінформувати під розписку про

умови праці, наявність на робочому місці, де він буде працювати, небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, та можливі наслідки їх впливу на здоров'я, його права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до чинного законодавства і колективного договору;

2) ознайомити працівника з правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором;

3) визначити працівникові робоче місце, забезпечити його необхідними для роботи засобами;

4) проінструктувати працівника з техніки безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної охорони. (Стаття 29 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 5938-11 від 27.05.88; Законом N 3694-12 від 15.12.93).

Інші законодавчі та нормативні документи про охорону праці:

-

Закон України «Про пожежну безпеку»

-

Закон України «Про дорожній рух»

-

Положення про загальноосвітній навчальний заклад: (**п.42.** Учні (вихованці) загальноосвітнього навчального закладу мають гарантоване державою право на:

- безпечні і нешкідливі умови навчання та праці;

-

Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01).

-

Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України (Затверджено наказом Міністерства освіти України і ГУДПО МВС України 30.09.98р. №348/70).

-

Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти (затверджено наказом МОН України від 01.08.2001р. №563).

-

Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах (Із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки №773 від 05.07.2004р.)

II. Організація роботи з охорони праці

Правила ВТР.

- Розглядаються на загальних зборах трудового колективу і затверджуються наказом по школі.
- Розробляються відповідно до типових правил.
- Розміщуються на видному місці.

Режим роботи навчального закладу.

- Розглядається на раді навчального закладу.
- Затверджується наказом по школі.
- у разі внесення змін необхідне погодження ради НВЗ. Зміни затверджуються наказом.
- Розміщується на видному місці.

Структура навчального року

- Затверджується наказом по школі за погодженням із радою НВЗ.
- Зміни вносяться наказом зі погодженням ради НВЗ.

Положення про службу охорони праці і техніки безпеки

- Розробляється на основі типового положення про службу охорони праці і техніки безпеки
- Служба повинна працювати відповідно до положення.

Колективний договір

Колективний договір укладається на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності і господарювання, які використовують найману працю і мають права юридичної особи.

- **ст.13 КЗпП України** Зміст колективного договору.

Зміст колективного договору визначається сторонами в межах їх компетенції.

У колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін щодо регулювання виробничих, трудових, соціально-економічних відносин, зокрема:

- режиму роботи, тривалості робочого часу і відпочинку;

- умов і охорони праці;

- **ст.15 КЗпП України** Реєстрація колективного договору.

Колективні договори підлягають повідомній реєстрації місцевими органами державної виконавчої влади.

Порядок реєстрації колективних договорів визначається Кабінетом Міністрів України.

Навчання і перевірка знань з питань охорони праці

- **п.3.2.** Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

«На підприємствах на основі Типового положення, з урахуванням специфіки виробництва та вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробляються і затверджуються відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені працівники.»

Наказ по навчальному закладу про організацію роботи і ведення охорони праці у НВЗ.

- Видається як правило на початку навчального року.
- Ознайомлюється під розписку працівників.

Посадові інструкції працівників НВЗ:

- Розробляються і затверджуються відповідним наказом.
- Видача реєструється у відповідному журналі. Про отримання ставиться підпис.

Інструкції працівників з охорони праці:

- Розробляються відповідно до положення про розробку інструкцій з охорони праці. Затверджуються відповідним наказом і реєструються у відповідному журналі.
- Видача реєструється у відповідному журналі. Про отримання ставиться підпис.
- Орієнтовні інструкції у частині 2.

Інструкції з охорони праці при виконанні певного виду робіт (діяльності).

- Затверджуються відповідним наказом і реєструються у відповідному журналі.
- Ознайомлюється із їх змістом учнів чи працівників безпосередньо перед виконанням.
- Окремі розміщуються безпосередньо на робочому місці (навчальні кабінети, навчальні майстерні їдальня, спортивний зал ті ін.)

Акти-дозволи на готовності кабінетів до роботи у навчальному році.

- У наказ про підготовку матеріально-технічної бази НВЗ до роботи у новому навчальному році бажано включити пункт про створення даної комісії, або окремим наказом.

- До середини серпня комісія проводить обстеження і складає акти-дозволи (два екземпляри), що затверджуються директором школи.

- Один екземпляр знаходиться у директора НВЗ, другий - у завкабінетом.

Інструктажі з охорони праці:

-

вступний інструктаж

-

первинний інструктаж

-

повторний інструктаж

-

позаплановий інструктаж

-

цільовий інструктажу

-

інструктаж на робочому місці

- Інструктажі реєструються у відповідних журналах.

- Усі журнали прошиваються, нумеруються сторінки, завіряються підписом директора і печаткою.

- Необхідно затвердити перелік питань інструктажів (на кожен вид інструктажу окремо і бажано тримати їх у журналах інструктажів.

- Підпис працівників і учнів, яким виповнилось 14 років.

- Коли учням не виповнилось 14 років – підписується особа, яка проводила інструктаж та особа, яка була з учнями під час інструктажу.

Акти про нещасний випадок Н-Н:

- Розслідування проводиться відповідно до Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах.

- Акти мають відповідну форму.

-

складаються у 5-ти екземплярах у 3-денний термін після видачі наказу і протягом 3-х діб подається один екземпляр у відділ освіти.

-

письмові пояснення свідків додаються до 1-го екземпляру акта, який зберігається в НВЗ.

-

нешасні випадки реєструються у відповідному журналі.

- Повідомлення про наслідки нещасного випадку, що стався з потерпілим подається у відділ освіти за встановленою формою після повернення потерпілого на навчання.

План евакуації на випадок пожежі (чи інших надзвичайних ситуацій).

- Графічна частина доповнюється текстовою.

- Затверджується директором школи (погоджується з пожежною охороною)

- Проводиться навчання по його виконанні.

- Розмішується на кожному поверсі у видному місці.

План зміцнення навчально-матеріальної бази з охорони праці та техніки безпеки

- можна розмістити у річному плані роботи як розділом чи додатком.

Перспективний план роботи з охорони праці на 200__-200__ роки

- можна розмістити у перспективному плані роботи НВЗ як розділом чи додатком.

Записи у класному журналі бесід з безпеки життєдіяльності

- проводяться класним керівником після кожної бесіди.

Кутки з :

-

Правил дорожнього руху

-

Пожежної безпеки

-

Електробезпеки

-

Поводження на воді, льоду

-

Поводження з вибухонебезпечними предметами

-

Цивільної оборони

- Повинні мати естетичний вигляд.

- Розміщуються на видних для учнів місцях з дотриманням правил ТБ.

- Можна створити куток з безпеки життєдіяльності, який включав би усі кутки.

Положення про адміністративно-громадський контроль за станом охорони праці.

Додаток Графік адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці

- Розробляються і затверджуються наказом по НВЗ і погоджуються із профспілковим комітетом НВЗ.

- В обов'язковому порядку ведеться журнал адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці.

Накази по НВЗ, у які включаються питання з охорони праці (орієнтовно)

-

Про організацію і ведення роботи з охорони праці.

-

Про затвердження посадових інструкцій працівників.

-

Про затвердження інструкцій з охорони праці;

-

Про затвердження посадових інструкцій працівників з охорони праці;

-

Про затвердження положення про адміністративно-громадський контроль за станом ОП

та графіка адміністративно-громадського контролю;

-

Про підготовку матеріально-технічної бази до нового навчального року.

-

Про створення комісії для перевірки готовності навчальних кабінетів до нового навчального року.

-

Про початок опалювального сезону.

-

Про безпеку життєдіяльності на час проведення загальношкільних масових заходів.

-

Про відрядження учасників на районні масові заходи.

-

Про проведення екскурсій, поїздок.

-

Про перевірку готовності опалювальних систем до опалювального сезону.

-

Про прийняття сезонних кочегарів.

-

Про дотримання правил ТБ і ПБ при виконанні газозварювальних робіт.

-

Про дотримання правил ТБ і ПБ при виконанні ремонтних робіт

-

Про призначення відповідального за експлуатацію електрогосподарства.

-

Про призначення відповідального за пожежну безпеку.

-

Про навчання і перевірку знань з питань ОП.

-

Про стан дотримання вимог з охорони праці та правил ТБ у НВЗ.

-

Про розслідування нещасного випадку (При необхідності).

Попереджувальні, застерігаючі, інформуючі написи.

-

Небезпечно напруга!

-

220 вольт

-

Електрощитова

-

Небезпечно для життя

-

Запасний вихід

-

Пожежний кран

-

Гідрант

-

Пожежне водоймище

При підготовці використано:

1.

Сачков Л. С., Медвідь М. К. Охорона праці. (законодавчі та нормативні акти, порядок реалізації і коментарі до них): - К., АТ «ОКО» 1995.

2.

Законодавство України про охорону праці (у трьох томах), т.1. – Київ, 1995.

3.

Охорона праці в навчально-виховних закладах (методичні рекомендації в 4-х частинах) – СМП «Астон».

4.

Нормативно-правове забезпечення освіти: охорона праці, - Х.: вид. гр. «Основа», 2004.

5.

Документацій не забезпечення управління закладів освіти .....

6.

Бібліотека «Шкільного світу». Накази загальноосвітнього навчального закладу. – К. «Редакції загальнопедагогічних газет», 2004.

7.

<http://www.schoolpp.net.ua> - ЗОШ I-III ступенів №13 м. Ірпеня

8.

<http://www.osvita.org.ua> - Освітній портал

9.

<http://www2.znz.edu-ua.net/keys.php> - Загальна середня освіта в Україні

10.

<http://pervomaisk-osvita.osp-ua.info/?ch=2&fl=normatyvnabasa> - Управління освіти Первомайської міської ради Миколаївської обл.

11.

<http://www.mon.gov.ua> - Міністерство освіти і науки України

12.

<http://www.kmu.gov.ua/control> - Урядовий портал

13.

<http://osvita.bin.net.ua/normat.html> - Відділ освіти Білопільської райдержадміністрації Сумської області

14.

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> Законодавство України